

UNITAT 7. MIRA COM RIU

En aquesta unitat el sentit de l'humor ens ajudarà a aprendre a riure'ns de les coses absurdes i incongruents de la vida i a interpretar la realitat des del costat més divertit i saludable. Els tests divertits, els acudits, els succeïts, les facècies, els còmics d'humor... seran el punt d'atenció. Ho aprofitem per a caracteritzar els diferents tipus de textos conversacionals i per a analitzar com els representem en passar-los al text escrit.

A l'apartat de **LITERATURA**, estudiem com el text conversacional més significatiu, el teatre, es plasma per escrit.

En **SOM IGUALS: SOM DIFERENTS** ens ocupem dels refranys i de la literatura popular. Hi ha productes lingüístics que es transmeten de generació en generació i que ens connecten amb la història, els costums, les tradicions i la manera de ser i de viure de la nostra col·lectivitat. Aquest és el cas dels refranys i de la literatura popular (amb manifestacions molt diverses).

Els continguts de **CONEGUEM LA LLENGUA** corresponents al lèxic tracten sobre les frases fetes, les onomatopeies i el vocabulari del motor. En morfologia i sintaxi repassem la morfologia verbal (condicional, subjuntiu i imperatiu). A la fi, quant a fonètica i ortografia estudiem la diferenciació entre essa sonora [z] i essa sorda [s], amb activitats de discriminació fonètica i de producció ortogràfica.

A **TALLER DIGITAL** plantegem l'elaboració de còmics, pòsters i *miniquests* al voltant dels continguts de la unitat.

I. CONTACTE (pàgs. 150-151)

Amb aquests tipus d'activitats podem conèixer les característiques individuals i grupals dels alumnes que tenim davant. Ací, en concret, podem veure la relació personal que cadascú té amb l'humor, amb les bromes, i els altres.

Mitjançant aquestes activitats ens podem endinsar en el grup i sol·licitar-los que ens expliquen anècdotes personals sobre l'humor i la manera de comportar-se i de procedir en situacions diverses i especials.

1. (pàgs. 150 -151)

Contesten el test individualment i observen en la graella el tipus d'humor que els ha estat detectat. S'hi discuteix el resultat en gran grup. El professor/a pot, en acabar, fer una enquesta i determinar el tipus d'humor que és predominant a l'aula.

2. (pàg. 151)

Resposta oberta. Expressió oral en gran grup; per tant, convé que hi haja intervencions curtes i per rígid ordre de paraula.

II. COMUNICACIÓ (pàgs. 152-156)

ELS TEXTOS CONVERSACIONALS: ELS DIÀLEGS DEL CÒMIC

Pretenem ací fer una introducció als textos conversacionals. Aquest tipus de textos són de difícil sistematització a causa de l'absència d'una estructura determinada. És per això que optem per la reflexió sobre un ampli ventall d'aquesta mena de textos i per l'estudi d'aquelles converses que habitualment són representades per escrit.

1. (pàg. 153)

Aquesta classificació permet parar esment en la varietat discursiva conversacional. Hi pot haver més d'una solució, depenent del context i del text que s'haja triat. Aprofitarem aquest fet per a incidir i demostrar la manca d'una estructura fixa de les converses.

La classificació podria quedar de la manera següent:

CONVERSA ESPONTÀNIA: un debat a la televisió, una taula redona en directe, un interrogatori policíac, una assemblea, una tertúlia radiofònica, una conversa d'amics preparant una acampada.

CONVERSA PLANIFICADA: una entrevista radiofònica, un examen oral, una hora de classe, una enquesta telefònica, un actor i una actriu en una pel·lícula.

CONVERSA ESCRITA: un qüestionari en una revista, un missatge de mòbil, un test per a preparar l'examen de conduir, un diàleg en una novel·la, un xat, un còmic d'Astèrix, una entrevista en un periòdic.

2. (pàg. 154-155)

Aprofiteu la lectura d'aquest còmic per a practicar la lectura dramàtica de textos. En acabant, cal que els equips de tres persones isquen a representar l'escena davant el grup classe. Aquesta activitat està relacionada amb l'activitat de recerca i expressió de l'apartat de LITERATURA, que se us proposa a la pàg. 159. N'és un avanç.

3. (pàg. 156)

Activitat de comprensió escrita i expressió oral.

- Al carrer i en una botiga de motos.
- N'intervenien tres: en Pinxo, el guàrdia urbà i el depenent de la botiga.
- Resposta oberta.
- Amb enginy.
- Resposta oberta.

ELS TEXTOS CONVERSACIONALS: ELS DIÀLEGS DEL CÒMIC

4. (pàg. 156)

Activitat de comprensió escrita i d'aplicació dels conceptes teòrics vists anteriorment. Per exemple:

Frases curtes: *La provaré ara mateix* (vinyeta núm.1).

Oracions inacabades: *Quina moto més bonica m'he comprat...* (vinyeta núm.1).

Sons inarticulats: *Ups* (vinyeta núm.3).

Onomatopeies: *Piiiiiiii!!!!* (vinyeta núm.3).

Expressions col·loquials: *Guaita*, (vinyeta. núm.1), *mecatxis!!* (vinyeta núm.3).

RECERCA I EXPRESSIÓ

5. (pàg. 156)

Resposta oberta. Introdueix el conceptes i habilitats que treballem a l'apartat de LITERATURA.

6. (pàg. 156)

Activitat de recerca i ampliació. Com quasi sempre, recomanem l'exposició pública de les produccions dels alumnes. Connecta amb l'apartat de LITERATURA.

III. LITERATURA (pàgs. 157-159)**ELS TEXTOS CONVERSACIONALS LITERARIS: EL TEXT TEATRAL**

En una unitat on estudiem els textos conversacionals, tocava en l'apartat de LITERATURA, és clar, ocupar-nos del text conversacional escrit per excel·lència: el text teatral.

1. (pàgs. 157-158)

Lectura i/o audició d'un fragment teatral. De manera pràctica sistematitzem l'ús de les convencions o regles amb què s'escriuen els textos teatrals: les acotacions i els tipus de lletra. Demanem que escorcollen al text per buscar-n'hi models. Per exemple:

- a) Acotacions que afecten la interpretació dels personatges: *fa indicacions* (l. 3), *el motorista baixa* (l. 4)
- b) Acotacions que afecten la decoració i l'ambientació: *Decorat en negre* (l. 2), *El focus de la moto s'acosta* (l. 2)
- c) Diferents tipus de lletres: minúscula negreta, *Escena primera* (l. 1); cursiva normalment entre parèntesi en les acotacions de decorats i d'interpretació dels personatges, *llums de trànsit que passa* (l. 29); majúscula redona, com en AGENT o MOTORISTA (entrada de cada personatge, l. 5 i l. 6)

2. (pàg. 158)

Activitat de comprensió escrita i expressió oral.

- a) Representa que en una carretera.
- b) Dos: agent i motorista. Resposta oberta. Convé que justifiquen al resposta.
- c) Amb incredulitat.
- d) No se sap.
- e) El 345, apartat f.
- f) Resposta oberta.

3. (pàg. 159)

Hi ha ací dues propostes d'aplicació dels conceptes treballats en les activitats anteriors, especialment en l'activitat 1 d'aquest apartat.

4. (pàg. 159)

Activitat de creació. Si el grup classe i la dinàmica ho permet la representació de les produccions ardoniria el treball.

RECERCA I EXPRESSIÓ**5. (pàg. 159)**

Activitat de recerca i ampliació.

IV. SOM IGUALS: SOM DIFERENTS (pàgs. 160-161)

LES TRADICIONS (i 2): LES PARAULES

1. (pàg. 160)

- La neu ha estat vista tradicionalment com un bon auguri, basat en l'experiència: impedeix que hi haja gelades que malmeten les collites, amera la terra i és una font d'aigua. Si neva, probablement, hi haurà bon any de collita.
- L'experiència mostra que l'aigua de la pluja cau sobre tothom. Hi ha, doncs, esdeveniments que afecten tothom (siga cadascú qui siga i d'on siga).
- La voluntat i el desig personal sovint permet superar esdeveniments que les potencialitats pròpies permeten preveure.
- Si algú es gita tard no podrà alçar-se matí: no podrà treballar i complir.

Són refranys que al·ludeixen a l'experiència individual i col·lectiva. Els refranys a voltes no tenen equivalent en altres llengües.

2. (pàg. 160)

Activitat d'observació i de recerca. Podria concloure amb l'elaboració d'un recull dels refranys que haurà aportat cadascú.

3. (pàg. 161)

Activitat de recerca i d'expressió oral i escrita.

4. (pàg. 161)

Activitat de recerca. Podria concloure amb l'elaboració d'un recull amb les endevinalles i embarbussaments que haurà aportat cadascú.

V. CONEGUEM LA LLENGUA (pàgs. 162-170)

LÈXIC I SEMÀNTICA

FRASES FETES

1. (pàg. 162)

(a,3), (b,5), (c,1), (d,7), (e,9), (f,6), (g,4), (h,2), (i,10), (j,8), (k,12), (l,11).

2. (pàg. 162)

Resposta oberta. Cal vigilar que utilitzen les frases fetes amb el sentit adequat.

3. (pàg. 162)

Definicions del diccionari:

- Tenir el budell buit*: estar sempre disposat a menjar.
- No donar (o dar) el braç a tòrcer*: no deixar-se convèncer.
- Tenir el cap ple de pardals*: ser atrotinat, lleuger, sense trellat. Actuar sense reflexió.
- Caure la cara*: avergonyir-se.
- Estar fins al coll (d'una cosa)*: estar-ne fart.

- f) *Tenir el renyó cobert*: ser ric.
 g) *Pensar amb els peus*: equivocar-se per falta de reflexió.

FRASES PER A L'EXPRESSIÓ DE L'ALEGRIA I LA TRISTESA

4. (pàg. 163)

Frases fetes que expressen alegria i frases fetes que expressen la tristesa.

- Alegria, bon humor: estar de bona lluna; fer festa grossa; ballar amb un peu; saltar de content; no cabre a la pell; estar amb la rialla a la boca; estar content com un gínjol; estar content com un xiquet amb sabates noves; estar content com unes pasqües; fregar-se les mans; sentir-se al seté cel.
- Tristesa, mal humor: alçar-se amb el peu esquerre; alçar-se amb l'altre peu; anar amb el cap baix (amb el cap sota l'ala); encongir-se-li (a algú) el cor; ésser del morro fort; fer cara de mal conhort; estar de mala lluna (o de mala gaita); estar més trist que l'hivern; fer cara de Divendres Sant; fer cara de pomes (o de prunes) agres; nuar-se-li (a algú) el cor.

5. (pàg. 163)

Ús de les frases fetes que expressen l'estat d'ànim en situacions comunicatives donades. Resposta oberta.

LES ONOMATOPEIES

6. (pàg. 164)

- a) *catacrac*: onomatopeia per a representar el soroll que fa una cosa que es trenca, que cruix, per a indicar una ruptura, etc.
- b) *cloc-cloc*: paraula onomatopeica amb què s'imita la veu de la gallina.
- c) *criccrac*: onomatopeia que imita els sorolls de dos xocs successius produïts en un mecanisme.
- d) *marrameu*: crit del gat, especialment quan està enfurismat.
- e) *mèu-mèu*: maudit, miol, crit del gat.
- f) *nyam-nyam*: onomatopeia de l'acció de menjar.
- g) *patapam*: onomatopeia amb què s'expressa la caiguda d'una persona o d'una cosa, la justesa o l'encert d'un colp, d'un tir, d'una acció.
- h) *piu-piu*: onomatopeia del so d'una piuladissa, és a dir, d'un seguit de piulets, xarramenta d'aus.
- i) *quiquiriquic*: onomatopeia del cant del gall.
- j) *tararà*: onomatopeia que imita el so de la trompeta.
- k) *tris-tras*: onomatopeia amb què es designa un caminar seguit, deliberat, cap a un punt concret.
- l) *xup-xup*: soroll que fa una cosa que bull suaument.
- m) *xiu-xiu*: crits d'au / paraules dites en veu molt baixa perquè els circumstants no les puguin entendre / remor confusa d'una conversació tinguda en veu molt baixa / soroll suau del vent / crepitació suau del foc o soroll sibilant de les viandes quan es couen o frigen a un foc baix.

Suggerim de fer aquesta activitat oralment en primer lloc i, després, comprovar les solucions al diccionari per grups. Convé fer notar com algunes onomatopeies poden tenir més d'un significat, com ara en el cas de *xiu-xiu*.

EL MOTOR

7. (pàg. 164)

- a) Forquilla telescòpica, b) quadre, c) far davanter, d) comptakilòmetres i velocímetre, e) manillar, f) dipòsit del combustible, g) llum intermitent, h) llum pilot posterior, i) tub d'escapament, j) pedal de fre, k) motor bicilíndric, l) pneumàtic, m) seient, n) disc del fre, o) parafang, p) espill retrovisor.

8. (pàg. 165)

- a) un espill retrovisor; b) pilot del parafangs de darrere; c) marques del tub d'escapament; d) les sigles centrals MBX, que canvien a MP; e) final del tub d'escapament; f) pilot a la roda davantera de la primera moto; g) pilot de darrere del seient, a la segona moto.

MORFOLOGIA I SINTAXI

ELS VERBS IRREGULARS

9. (pàg. 165)

Ús de les formes del passat i del futur dels verbs irregulars.

- a) Ahir jo (ANAR) *aní* (o *vaig anar*) al teatre i (VEURE) *viu* (o *vaig veure*) una representació de mim.
b) Hui de matí nosaltres (VENIR) *hem vingut* a l'institut amb un taxi.
c) Demà vosaltres (SABER) *sabreu* les notes.
d) El curs passat la directora (DIR) *digué* (o *va dir*) que (HAVER-HI) *hi havia* deu beques per als que traqueren millors notes.
e) Abans la pastissera (FER) *feia* uns pastissos de xocolata molt bons. La setmana que ve en (FER) *farà* més.
f) Quan jo (CREURE) *creia* en els Reis Mags el món (SER) *era* molt millor.

EL CONDICIONAL

10. (pàg. 166)

Ús de les formes del condicional.

- a) convidaria
b) faries
c) banyaríem
d) hauria tallat
e) hauríeu visitat

11. (pàg. 166)

- a) Si no se m'hagués (se m'haguera) oblidat el número de telèfon li hauria telefonat.
b) Si no ens haguéssim (haguérem) despertat tard no hauríem perdut l'autobús de les vuit i mitja.
c) Si Anna i Jordi no haguessen (hagueren) anat a la festa de Maria no s'haurien conegut.
d) Si Maria anés (anara) més al gimnàs es posaria en forma.
e) Si mon germà no parlés (parlara) tant per telèfon no pagaria unes factures tan fortes.

EL SUBJUNTIU

12. (pàg. 166)

- a) Em van ordenar que arribés (o arribara) a temps.
b) Ens van demanar que alcéssem (o alçarem) els braços.
c) El director del diari va dir al periodista que seguís (o seguira) la notícia.
d) L'amiga els va recomanar que no es quedessen (o quedaren) en aquell hotel.
e) La mare va dir als seus fills que no es sentissen (o sentiren) culpables.

Podem comentar amb els alumnes que en aquest exercici han estat passant diàlegs d'estil directe a estil indirecte.

13. (pàg. 167)

- a) Quan acabeu de fer el dinar, veniu a descansar al sofà.
- b) Nosaltres us ajudarem sempre que ens ho demaneu.
- c) Deixa als xiquets que dormen tot el que vulguen.
- d) Si Lluïsa i Pere hagueren portat el sac de dormir, no haurien passat fred.
- e) S'ha de demanar al públic que no aplaudisca / aplaudesca fins que no acabe la funció.
- f) Estic content que vosaltres combatreu els prejudicis dels vostres pares.
- g) L'instructor vol que els alumnes del curset naden de punta a punta de la piscina.
- h) És necessari que conduïm bé si volem conservar els punts del carnet.

14. (pàg. 167)

- a) No deixes que els xiquets es facen mal jugant.
- b) Filla meua, quan sigues més gran et portaré de viatge a París.
- c) Vull que sàpigues que estem orgullosos de tu!
- d) Nosaltres veuríem amb bons ulls que tu fosses / fores més participatiu.
- e) Quan hages vist el partit de bàsquet, apaga la televisió.
- f) Vosaltres podríeu portar-me a casa amb el cotxe?

L'IMPERATIU**15. (pàg. 168)**

- a) Per favor, ajuda el teu germà a fer els deures.
- b) Quan jo diga un, dos i tres alceu tots la cama alhora.
- c) Xiquets, dormiu i cal·leu que demà heu de matinar.
- d) Marc, reparteix els materials de dibuix entre els grups.

FONÈTICA I ORTOGRAFIA (pàg.168)

LA ESSA SONORA [z] I LA ESSA SORDA [s]

16. (pàg. 168)

Proposta de mots per a l'exercici. Es pot repetir amb altres conjunts de paraules.

A	essa sonora [z]	essa sorda [s]	A	essa sonora [z]	essa sorda [s]
1 zebra	×		1 veloç		×
2 missió		×	2 fracassar		×
3 besar	×		3 onze	×	
4 explosió	×		4 destapar		×
5 servei		×	5 posar	×	
6 colze	×		6 pensió		×
7 sèrie		×	7 pessic		×
8 quinze	×		8 persiana		×
9 necessitat		×	9 fuster		×
10 zoològic	×		10 pressupost		×
11 versos		×	11 revista		×
12 casa	×		12 zodíac	×	
13 cel		×	13 pinzell	×	
14 passar		×	14 pressió		×
15 base	×		15 facilitat		×
16 pallasso		×	16 nebulosa	×	

17. (pàg. 168)

Activitat dirigida pel professor/-a, que primer haurà de fer de model de pronúncia. Convé fer l'activitat primer individualment sota la supervisió del docent, i posteriorment en petits grups.

ORTOGRAFIA DE LA ESSA SONORA I DE LA ESSA SORDA

18. (pàg. 169)

Senyor, braços, brusa, dolços, visita, estranger, resum, dissabte, passadís, grisa, llaç, roser, trossos, anglesa, assecar, adreça, colze, felicitat, esponja, encenedor, música, lliçó, arrissar, representar, cervesa, plaça, clàssica, frase, sucre.

- So de essa sonora [z]: brusa, visita, resum, grisa, roser, anglesa, colze, música, representar, cervesa, frase.
- So de essa sorda [s]: senyor, braços, dolços, estranger, dissabte, passadís, llaç, trossos, assecar, adreça, felicitat, esponja, encenedor, lliçó, arrissar, plaça, cervesa, clàssica, sucre.

19. (pàg. 169)

- El cosí de Roser memoritzava les lliçons amb gran facilitat.
- Son pare li cosia la brusa i una camiseta amb roses brodades.
- Hem comprat a la carnisseria que hi ha al costat de l'església una sobressada que ens ha costat tres euros i mig.

- d) El professor explicava a la pissarra com es calcula la superfície del trapezi.
- e) Josep i Lluïsa prefereixen estudiar música que medicina.
- f) Es va fer una anàlisi a la farmàcia i va decidir no tornar a fumar després d'una discussió amb la seua esposa.

20. (pàg. 170)

- a) colossal; b) espasa; c) mossegada) disfressar; e) sorpresa; f) caçapapallones; g) esmorzar; h) besavi; i) aparença.

21. (pàg. 170)

Jeroglífic: la dolçaina (la-dolç-ai-na).

VI TALLER DIGITAL (pàg. 171)

A la part general d'aquesta guia didàctica expliquem amb detall les característiques de les activitats plantejades al llibre i, per tant, en aquesta unitat. Des d'ací, de manera esquemàtica indiquem les qüestions més importants que cal tenir en compte a cada activitat:

Activitat 1: Còmic digital

- Consisteix a fer servir una aplicació web a Internet per a fer un còmic senzill, de tres vinyetes. No cal que l'alumne es registre a l'aplicació. Sols ha de triar:
  - a) l'escenari de cada vinyeta
  - b) els personatges que vol que hi apareguen
  - c) les bafarades que vol afegir
  - d) i el text que vol escriure a les bafarades
- Mostrem exemples de còmics fets com a model de l'activitat. Es tracta que l'alumnat aprofite el que s'ha treballat al bloc de COMUNICACIÓ.
- Producte resultant: el còmic en format imatge digital (captura).

Activitat 2: "Literatura en la nostra llengua"

- És una activitat molt senzilla i ràpida de fer. Consisteix a fer servir una aplicació web a Internet on l'alumnat sols ha d'escriure el text que vol posar, en aquest cas, un refrany i una imatge. Es tracta que l'alumnat pugui aprofitar el que s'ha treballat al bloc de SOM IGUALS: SOM DIFERENTS.
- Producte resultant: una imatge amb el refrany visual.

Activitat 3: *MiniQuest*: "Les rondalles i els contes populars"

- En aquesta activitat l'alumne ha de seguir les indicacions que donem a cada part de la *MiniQuest* (escenari, tasca i producte). Llegirà el text i visitarà les webs indicades a fi d'arreglar la informació que necessita per a fer el producte final. Es tracta que l'alumnat aprofite el que s'ha treballat sobre literatura popular a l'apartat SOM IGUALS: SOM DIFERENTS.
- Es presenten una sèrie de recursos sobre literatura popular, especialment els contes i les rondalles.
- Producte resultant: l'alumne haurà d'escriure un conte popular que haja sentit a algun avantpassat o a algun veí de la seua localitat; també pot ser que el cerque a Internet.
- Donem a l'alumnat una plantilla amb un disseny atractiu perquè escriga el conte.

VII. RESUM (pàg. 172)

Llegir els resums dels diferents apartats.

Escriure en un quadern a part les definicions que hi apareguen.

Fer un esquema de tots els conceptes i continguts treballats i dur-lo al portafoli.

Buscar imatges al·lusives relacionades amb el significat dels mots pertinents.

Aprofitar les activitats del taller digital per a fer la portada de la unitat del seu quadern d'activitats.

VIII. COMPROVACIÓ (pàg. 173)

1. Cf. la informació de les pàgs. 152 del llibre de l'aprenent.

2. Cf. la informació de les pàgs. 157-159 del llibre de l'aprenent.

3. Resposta oberta

4. Resposta oberta

5. Resposta oberta.

6.

- a) espill retrovisor;
- b) pneumàtic;
- c) tub d'escapament.

7.

- a) Si fos possible, vosaltres actuaríeu en l'obra de teatre de demà?
- b) T'agradaria que li ho diguéssim al teu germà?
- c) Si et preguntés la policia, reconeixeries la cara del sospitós?

8.

- a) Maria i jo voldríem que vosaltres participésseu / participàreu més de les activitats del grup i us sentísseu / sentíreu més integrats.
- b) Si el xiquet haguera caigut / hagués caigut es podria haver fet molt de mal.
- c) Durant el debat era necessari que vosaltres rebatésseu o rebatéreu els seus arguments.

9. Resposta oberta. Possibles respostes:

- a) Acabeu el treball de classe aquest cap de setmana.
- b) No fumeu al passadís de l'institut.

10. fracassar, dolçor, acusar, alzina, comerç, avaluació, disseny, aniversari, abecedari, traça, carabassa, anestèsia, salmó, passatger, bronze, senador.